

slídí, doptává se na poměry a opatření vojenská v úmyslu, by o tom byla dána vědomost cizímu státu. By činnost pachatelova měla úspěch, by cizímu státu dostalo se sdělení o výsledku a, by to, co bylo vyprátráno, mělo proň cenu, se nežádá. Beztrestným jest vyzvídání jen takových opatření, která se činí v době míru veřejně, t. j. která stát sám vyhláší nebo o nichž se veřejně jedná; naproti tomu jest za všech okolností trestné vyzvídání takových opatření, která se tají, jakož i takových, která sice každý může pozorovati, ale jež v zájmu státu a vojenské jeho obrany není dovoleno cizí moci prozrazovati. V tomto případě vyzvídál obžalovaný dotazníkem u důstojníka čsl. armády složení, sílu, dislokaci a vojenskou cenu polní armády, vesměs okolnosti, vztahující se na vojenské poměry a opatření, které se tají, a to v úmyslu, by dal o tom věděti cizímu státu. Trestní čin byl dokonán napsáním dotazníku a vysláním S-ové, by opatřila naň odpověď. Poněvadž se jedná o trestní čin dokonáný, při němž nezáleží na tom, mělo-li, nebo mohlo-li míti vyzvídání úspěchu, netřeba uvažovati o tom, byla-li S-ová způsobilým prostředkem k dosažení cíle a slibovala-li její pomoc úspěch čili nic.

Rozhoduje pak o odvolání téhož obžalovaného, projevil nejvyšší soud mínění, že se nedá u cizince mluvíti o polehčující okolnosti, že trestný čin má povahu politickou. Tato okolnost mohla by snad přijíti v úvahu u tuzemce, podléhajícího domácím politickým vlivům, jaké jediné možno zde míti na zřeteli, a odpadá u cizozemce, jímž jest obžalovaný, který jednal přímo proti politickým zájmům státu jej trestajícího.

Čís. 278.

Pro řízení dle § 493 tr. z. stačí úplně, že v závadných projevech jest ztělesněna objektivní povaha trestních činů, při čemž nezáleží na tom, jde-li o zprávu původní či reprodukci z listu jiného a jsou-li tu skutečnosti, jimiž mohl by se soud zabývati pouze v řízení subjektivním.

(Rozh. ze dne 9. října 1920, Kr I 693/20.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací uznal po ústním líčení o zmatečné stížnosti generální prokuratury na záštitu zákona takto právem:

Nálezem krajského jakožto tiskového soudu v Chebu ze dne 13. ledna 1920 a usnesením vrchního zemského soudu v Praze ze dne 16. ledna 1920 byl porušen zákon v § 493 tr. ř.

Důvody:

V čís. 6 periodického tiskopisu »Egerer Zeitung« ze dne 9. ledna 1920 byl na straně první, ve sloupci 3. otisknut článek nadepsaný »Politische Rundschau«, jenž obsahuje zejména tuto stať: »...Slovenské mužstvo pěších pluků č. 47 a 34 vztáhlo ruku na své české důstojníky. Slovenské pluky jsou téměř vesměs nespolehlivé a musí býti z demarkační čáry odstraněny a nahrazeny Čechy. Zpráva »Neuer Züricher Nachrichten« uvádí různé poklesky slovenských pluků proti kázni a dochází k závěru,

že provedení nynějšího systému v republice je nepochybně nebezpečným a že ozbrojená vzpoura na Slovensku není nemožnou.« Státní zastupitelství v Chebu nařídilo zabavení zmíněného tiskopisu pro uvedenou stať, v níž spatřovalo skutkovou povahu přečinů dle §§ 308, 310, odst. 2 tr. z. a čl. IV. a V. zák. ze dne 17. prosince 1862 čís. 8 ř. z. z roku 1863 a § 488 tr. z., totiž rozšiřování klamně, pro veřejnou bezpečnost znepokojující pověsti, bez dostatečných důvodů, považovati ji za pravdivou, dále pokus pobuřovati jiné tupením, nepravdivými údaji a překrucováním skutečností k opovrhování samostatnými oddíly vojenskými, a konečně křivé obviňování samostatných oddílů vojenských — vyjevováním smyšlených a převrácených skutků — z určitého činu nepočetného a nemravného, který by je mohl v obecném mínění uvést v opovržení nebo snížit. Krajský iakožto tiskový soud v Chebu zrušil však nálezem ze dne 13. ledna 1920 nařízené zabavení zmíněného tiskopisu v úvaze, že závadné místo nezakládá skutkové podstaty nějakého přestupku zákona, jenž v tomto řízení by se měl stíhati, poněvadž prý dotyčný článek reprodukuje pouze zprávu, obsaženou v jiném tiskopise, ježto prý úmysl urážlivý není ze znění zprávy patrný a poněvadž konečně schází v tomto řízení možnost zjištění, spočívá-li zpráva na pravdě či nikoli. Na stížnost státního zastupitelství proti tomuto nálezu potvrdil vrchní zemský soud v Praze usnesením ze dne 16. ledna 1920 v odpor vzatý nález krajského soudu v Chebu z jeho důvodů. Obě usnesení porušují však zákon potud, pokud v dotyčném článku nebyla, hledíc k § 493 tr. ř., shledána objektivní skutková podstata přečinu dle čl. V. zákona ze dne 17. prosince 1862 čís. 8 ř. z. z roku 1863 v souvislosti s §§ 487 a 488 tr. z. Neboť tvrzení, že slovenské mužstvo shora jmenovaných dvou pluků nakládalo zle se svými českými důstojníky, že slovenské pluky jsou téměř šmahem nespolehlivé a že ozbrojené povstání na Slovensku není nemožné, zakládá v objektivním ohledu nesporně skutkovou povahu urážky slovenských vojenských oddílů dle naznačených míst zákona. Obviňují se prvním tvrzením jmenované dva pluky slovenské z těžkého vojenského zločinu vzpoury dle §§ 159 a násl., pokud se týče zločinu podle § 147 voj. tr. z., kteréžto obvinění opodstatňuje po objektivní stránce skutkovou povahu urážky na cti dle § 487 tr. z. Druhými pak dvěma tvrzeními je vysloveno obvinění slovenských pluků z nedostatku kázně, jež jest nejpodstatnější podmínkou zdárné působnosti vojska, a z možnosti porušení nejzákladnějších přísahou stvrzených povinností povolání a stavu vojenského, zejména věrnosti vůči vlastnímu státu, tudíž obvinění z určitých činů nepočetných a nemravných, které jsou s to, by dotyčné pluky v obecném mínění v opovržení uvedly neb snížily. Údaje tyto naplňují objektivně skutkovou povahu urážky na cti ve smyslu § 488 tr. z. Pro řízení dle § 493 tr. ř. stačí úplně, že v závadných projevech je ztělesněna objektivní povaha uvedených trestních činů, tedy obvinění ze zločinu (§ 487 tr. z.) a obvinění z určitých nepočetných neb nemravných činů (§ 488 tr. z.) a nezáleží při posuzování obsahu inkrimovaného článku na tom, jde-li o zprávu původní či reprodukci z listu jiného, vyplývá-li ze znění zprávy úmysl urážlivý a je-li tu neb schází-li možnost, by se zjistilo, spočívá-li zpráva na pravdě, poněvadž těmito otázkami mohl by se zabývatí soud jen v řízení subjektivním. V případě tomto jest dotčen také veřejný zájem v § 493 tr. ř. předpokládaný, neboť tvrzeními ve zmíněném článku obsaženými tupí se

samostatné oddíly čs. vojska a uvádí se mravní a vojenské hodnoty jejich v pochybnost. Oba nižší soudy vycházely proto při svých nálezech z nesprávného výkladu § 493 tr. ř. a porušily takto zákon v dotyčných jeho ustanoveních.

Čís. 279.

Zlomyslná výzva k násilnostem, řízená na rozvášněný dav, spadá pod ustanovení § 87 tr. z.

(Rozh. ze dne 16. října 1920, Kr I 415/20.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl po ústním líčení zmateční stížnost obžalovaných do rozsudku krajského soudu v Mladé Boleslavi ze dne 7. května 1920, jímž byli uznáni vinnými zločinem veřejného násilí dle § 87 tr. z., mimo jiné z těchto

důvodů:

Provádějíc důvody zmatečnosti čís. 9 a) a 10 § 281 tr. ř., má zmateční stížnost za to, že není zde skutkové podstaty zločinu dle § 87 tr. z. a že by se mohlo jednati nanejvýše o výzvu k ublížení na těle (§ 431 tr. z.) nebo k zprotivení se osobám vrchnostenským při výkonu jich služby (§ 279 tr. z.), ježto slova »mažte ho, řežte ho, jen ho!« nemohou dle svého významu pokládána býti jednak »za čin ze zlomyslnosti předsevzatý«, jednak za čin, způsobilý přivoditi nebezpečí pro život, zdraví neb osobní bezpečnost lidí nebo ve větším rozsahu pro cizí majetek. Především sluší poukázati zmateční stížnost na předpis § 288 čís. 3 tr. ř., který nedovoluje, by materiální nesprávnost rozsudku odvozována byla ze skutkového stavu, rozsudkem nezjištěného, ba zjištěním rozsudku přímo odporujícího. Tím stávají se bezpředmětnými vývody stížnosti, jež pokoušejí se o to, vyličiti na základě svémocného ocenění výsledků hlavního přelíčení příběh podstatně jinak, než jak zjištěn byl soudem nalézacím v rozsudku. Zkoumá-li se rozsudek s tohoto hlediska, tu nelze přisvědčiti názoru zmateční stížnosti. Slova »mažte ho, řežte ho, jen ho!« obžalovanými pronesená, sama o sobě obsahují ovšem výzvu, ať již k pouhému ublížení na těle, ať již k násilnému odporu proti vrchnostenským osobám při výkonu jich služby. Než za okolností, za nichž v konkrétním případě dle zjištění soudu byla pronesena, nebyl by tím trestný dosah jejich vyčerpán. Rozsudek poukazuje na tehdejší krajně kritickou situaci, kde Rudolf M. a Pavel Č. obklopeni byli houfem rozrušených lidí, 150 ano i více hlav čítajícím. Netřeba obšírně dovozovati ze známé mentality rozkvašené masy, že slova, jež, byvše pronesena za normálních okolností k jednotlivci neb několika lidem, měla by toliko význam výzvy k prostému útoku na odporce, z obvyklých mezí nevybočujícimu a proto ne zvláště nebezpečnému, mohou, byvše do masy vržena, rozpoutati vášně měrou takovou, že účinku nelze vůbec předem dohlédnouti, natož ovládati. Tím nastávají ovšem »zvlášť nebezpečné poměry«, jaké má na zřeteli dle nadpisu svého § 87